

MAGYAR L

* 3 lei

Taxa postală plătită în nuri
aprobării Dir. Gen. PTT Nr.

Nagys. Ramaszetter Róbert urnak
HUNGARIA Disztér 1-2.
BUDAPEST

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
VI. évfolyam, 9 (1451) szám * Szerda, 1937 január 13

Főmunkatárs:
dr Gyáriás Elemér

Lepadatu szenátusi elnök nyilatkozatban válaszol gróf Bethlen István cikkére

Szükségesnek tartja ő is Románia és Magyar-
ország közt a kedvező légkör kialakulását

Bucuresti. Saját tud. A „Curentul” cluji tudósítója megintervjuolta Lepadatu szenátusi elnököt, az Akadémia elnökét az időszerű politikai kérdésekről. Mint ismeretes, Lepadatu a mai kormány ardeali szakértője, akinek a nyilatkozata, épp azért, mert az ardeali ügyek alapos ismerője, nagyobb sulyal esik latba. Az első kérdés az volt, mi a véleménye Bethlennek a „Pesti Napló”-ban megjelent cikkéről?

— Nem ismerem szöveg szerint Bethlen nyilatkozatát. — válaszolta Lepadatu, — de ha az az óhaj lényege, hogy közvetlen tárgyalások útján létesüljön barátsági megegyezés Románia és Magyarország között és továbbá, ha Bethlen gróf őszintén kívánja, hogy e tárgyalások sikere érdekében félretegyék a revizionizmus kérdését,

nem látom semmi komoly akadályt annak, hogy ezek a tárgyalások meginduljanak és esetleg megkötessék az egyezmény, amelyről szó van.

— Ehhez azonban elő kell készíteni a megfelelő légkört és Bethlennek, valamint azoknak, akik csatlakoznak az ő felfogásához, nagy szerepük lehetne a magyarországi revizió agitáció lecsillapításában, amely agitáció nálunk az antirevizionista visszahatást idézte elő.

— Csak ilymódon állhat elő az a légkör, amelyben meglennének tárgyalhatók azok a kötelezettségek, amelyeket mindkét fél vállalna, a békeszerződésnek a kisebbségekre vonatkozó intézkedései alkalmazását illetőleg.

Az egymáshoz való közeledés feltételei

Románia annakidején igyekezett őszintén alkalmazni ezeket az intézkedéseket. Bizonyított erre a kultusz törvény, a magánoktatásügyi törvény, a választási törvény és a közigazgatási törvény.

Az utóbbi időben keletkezett elégedetlenség ebben a tekintetben annak a lelkiállapotnak tudható be, amelyet egyrészt a revizionista, másrészt az antirevizionista izgatások idéztek elő. Következésképp, hogy Románia és Magyarország közt megkezdődhessenek a tárgyalások, amelyekről Bethlen gróf beszél,

föltétlenül szükséges, hogy mindenképp előt lecsillapodjanak a kedélyek és megteremtődjék a két ország között az őszinte és kölcsönös megértés légköre.

Lepadatu a továbbiakban nyilatkozott Veress Ernőnek, a Károly-alapítványban megjelenő román—magyar bibliográfiájáról, amelyet rendkívül szükségesnek mondott, a román-magyar történelmi kapcsolatok tudományos feldolgozása szempontjából.

A TUDOMÁNYOS AKADEMIA ÉS A KISEBBSÉGI KÉRDÉS.

Arra a kérdésre, hogy ne foglalkozzék-e a Tudományos Akadémia kisebbségi kérdésekkel is, azt felelte Lepadatu, hogy

ez kizárólag tudományos és nem politikai alapon történhetné.

A bulgár—jugoszláv paktumot, mint a béke biztosítékát üdvözölte nyilatkozatában Lepadatu.

A magyar politikusokról és ujságírásról ezeket mondta:

— A romániai magyar politikusok közül alkaimam volt jobban megismerni Willert és Gyárfást. Műveltségük előkelő, nevelésük kiegyensúlyozott, temperamentumuk nagy tisztelőjükké tett. Az ujságírást nagy elfoglaltságom miatt, sajnos, nem ismerem eléggé,

pedig fontos volna, hogy minden román politikus jól ismerje a magyar sajtó megnyilatkozásait.

Azért ajánlatos lenne, hogy úgy a magyar, mint a román lapok rovatokat nyissanak egymás sajtómegnyilatkozásainak ismertetésére.

MIKORRA VÁHATÓ A KORMÁNYVALSÁG?

A belpolitikai helyzetről így nyilatkozott Lepadatu:

— Törvény szerint a jelenlegi parlamenti ülészak nem az utolsó, hanem az utolsó előtti. Az alkotmány szerint ugyanis a törvényhozási időtartam az országgyűlés összehívásától számított négy év, ami 1938 január 10-én jár le. Jogilag tehát a kormány megnyithatná még az őszi ülészakot is, de minthogy nálunk a választásfelirati vita megszokás szerint újévig tart, ennek az ülészaknak nem sok értelme lenne. Azért tekintjük a most folyó ülészakot az utolsóznak. Folytatjuk a kormányzást, amíg a király nem iratja ki a jövő parlamenti választásait s akkor az esetleges utódlás kérdése a választásokon dől el.

A valenciai kormány válasza a belga követségi titkár meggyilkolásáról

A jegyzéket a brüsszeli kormány
nem tartja kielégítőnek

Brüsszelsből jelentik: A belga kormány megkapta a valenciai kormány válaszjegyzékét báró Borchgrave meggyilkolása ügyében. A belga kormány a választ nem tarja kielégítőnek és ezért elhatározta, hogy diplomáciai uton újból erőlyesen felszólítja a valenciai kormányt a kért kártérítési összeg kifizetésére.

A belga kormányt rendkívüli minisztertanácsra hívták össze az ügyben.

Választási küzdelem az otthonokért

A kormány legújabb rendelete értelmében országsszerte egész vonalon, a községektől a megyékig és törvényhatósági városokig minden helyi közigazgatási testületre nézve megindulnak a választások. Megszüntetik a közigazgatás szervezetében az úgynevezett időközi bizottságok eddigi rendszerét. Helyeikbe előtérbe lép a népakarat határozottabb befolyásának a rendszere; valami abból, amit helyi önkormányzatnak szoktunk nevezni.

A közigazgatási törvény ugyan sok előírást tesz, hogy mik a korlátozásai ezeknek az önkormányzatoknak, s mi mindentől függ azoknak a működése. Így tehát föltétlen értelemben vett önkormányzatról nem lehet beszélni, hanem inkább a helyi közönség és a központi hatóságok közötti összeműködés olyan szabályozásáról, melyben a helyi tevékenységnek is bizonyos önkéntes lendületet kívántak biztosítani. Azonban ha így csak mérsékelt önkormányzatról lehet is szó, annyi kétségtelen, hogy ebben a keretben és lehetőségben is a helyi népakarat szerepet és érvényesülést kaphat.

Ezt a szerepet és érvényesülést körülbelül azzal az átlagosító megállapítással lehet kifejezni, hogy a helyi közigazgatási választott testületek a tanácsadás hivatását teljesítik a kinevezett és központhól küldött hatósági tényezők mellett. A kinevezett és központhól kiküldött hatósági tényezők adják együttvéve az országos közigazgatás szervezetének az acélvázat, a teljes összefüggést, a tényleges intézkedések közvetlenül ható megnyilatkozásait. Ebbe a gépszerű működésbe azonban helyi hajtóerőket és feldolgozandó nyersanyagokat a helyi testületek tanácsadó működése gyűjt össze. A gép és az élet így összegeződik az egymást tápláló folytonos munkában. A helyi élet persze inkább az önmaga oadaadásával, a hozzájárulások készségével hat közre a munkában, szóval: inkább passzív és felhasználásra kerülő anyag; míg ezzel szemben maga a közigazgatás tulajdonképpen gépezete, a kinevezett és központi hatósági tényezők együttese adja az aktív erő kifejtéseket, az anyagokat felhasználó és azokból alkotó tevékenységket.

A helyi élet és az állami közigazgatási gépezet ilyen viszonya tényvalóság. Tehát ehhez képest kell meglátnunk a most elrendelt közigazgatási választások jelentőségét. Ezekkel a választásokkal nem azt kell kifejeznünk, hogy valami országos politikai irány felé sodródunk, vagy attól távolodni akarunk. Hanem azt kell kifejeznünk, hogy mi a helyi közéletnek maga felől az öntudata. Ki kell fejeznünk a célszerűségi szempontokat, ahogyan a magunk otthona kérdését a közigazgatással megláttatni akarjuk. A közigazgatási választásokon nem felsőbbbségeket választunk a magunk részére, hanem a magunk alárendeltségének a helyzetét vesszük számba, azokat csoportosítjuk, azok közül választjuk ki a leginkább elintézésre várókat. És kiválasztjuk azokat az embereinket, akik az ilyen helyi, otthoni érdekeinket legkövetkezetesebben, leghűsebben, legkitartóbban tudják képviselni és megszólaltatni. Nem húságokat akarunk e választásokkal kielégíteni, hanem komoly élet-

szükségeket tolmácsoláshoz juttatni.

Kiváltképpen ilyen életszükségleti kifejezőre van szüksége a helyi életben a mi kisebbségi népünknek. Egy-egy faluban, városban, megyében a magunk népcsoportjainak megvan a többségi népcsoportokkal is a közös érdeke. De még e közös érdekekben is a nyelvi, vallási, vagyoni és a hatalomhoz való alárendeltségi vonatkozásaink mássá és mássá teszik helyzetünket. Nekünk tehát ezt a más, ezt a különleges helyzetet őszintén és tisztán ki kell fejeznünk, hogy a közigazgatás helyi szervezete pontosan és találon számbevehesse benünket. Lehet, hogy küzdésbe és sok félreértő hajlandóság elhárításába, sok félreértés legyőzésébe kerül a magunk tiszta és őszinte kifejezése, de mégis arra kell törekednünk. Anélkül ott rontjuk meg magunkat, ahol leginkább épeknél kellene lennünk: az otthoni körünkben.

Szoktak beszélni az ilyen közigazgatási választások alkalmával paktumokról is. Minden paktumban van valami olyan, ami kölcsönös elhallgatásokat jelent. Kérdés, hogy helyi ügyekben és helyi életkérdésekben az elhallgatások nem okoznak-e örökké lappangó elégedetlenséget. Éppen azért a közigazgatási választásokban a paktumok alkalmazását csak igazán nagyon kivételes esetekre kell szorítani. Ami a magunk népét illeti, ránézve első sorban és kizárólag csak ott ajánlatos a paktum, mikor sajátmagával kell kiegyeznie. Régi

politikai hatások átszűrődése a mai időkre, hogy urak és dolgozók, munkaadók és munkások közötti ellentéteket akarnunk látni még ma is magunk között, holott ilyen ellentétes állapot ma már közöttünk nincsen. Egyetlen társadalmi rétegződésben vagyunk mindnyájan, ami a népkisebbségi helyzetnek igen érdekes, de mélyreható sajátja.

Ezt kell fölismernünk, hogy a közigazgatás felé magunkat, s éppen a munka iránti közös igényeinket helyesen, tömörebben tudjuk kifejezni. Ugy, hogy ennek a kifejezésnek súlya, belső ereje, tehát kifelé is számbavehetőse tudjon lenni. Evégett első sorban sajátmagával kell a magyar népkisebbségnek minden vidéken, minden helyi területen paktumot kötnie. Akkor legalább magunk részéről megteesszük azt, hogy társadalmi helyzetünket közös gonddal és együttes testvérséggel a megnyugvások irányába tereljük. Se a nagy politikai irányvonalak, se a kicsinyes hiúságok nem alkalmasak arra, hogy egy-egy kisebbségi nép társadalmi, gazdasági és szellemi helyi szükségleteit kielégíteni tudják. Egyedül csak az egymást átérző és egymásért segítségre kész összetartások tudják sorsunkat felszínen tartani és előbbre vinni.

A közigazgatási választások alkalmával is hívogató hívás, hogy a helyi életkörülmények ezt a szerénységre törekvő, ezt az önmagát kereső, halk és önmagába mélyedő megnyugvását megtaláljuk.

Egész Európát behálózó csempész-társaságot leplezték le Pozsonyban

Már 1930-ban is működött a társaság és Londonba, Párizsba, Bécsbe, Budapestre és Bucarestbe vezetnek a csempészség szálai

Prágából jelentik: Messze szétágazó csempészséget leplezték le a csehszlovák hatóságok Pozsonyban. A csempészség szálai Párizsba, Londonba, Bécsbe, Budapestre és Bucarestbe vezetnek. Hétfőn letartóztatták a pozsonyi német kereskedelmi iskola tanárát Seewarth Józsefet akiről megállapították, hogy igen nagy összegű értékpapirokat adott el a pozsonyi és prágai útszén. Az értékpapirokat csempészetben adták el Csehszlovákiában. A hatóságok megállapítása szerint olyan példátlan arányú csempészségről van szó,

amely már 1930-ban megkezdődött. Annakidején Bécsben egy Körner nevű ember megalapította az Aurora nevű bankot és Bucarestben, Cernautiban, Lembergben, Prágában és Pozsonyban is zughankokat létesített. Megbízottai aranyat, drágaköveket, valutát, sőt ópiumot is csempészték. A rendőrség lefoglalt hat gépkocsit, amelyek kizárólag csempészárakra voltak berendezve. Számos letartóztatás történt. A csehszlovák állam kára több mint százmillió csechkorona.

Talleyrand meghátrál

Írta: Ijjas Antal

... Ez itt Fontainebleau — s a kastély fái künn a kertben, amint szinte a holdas égre festve magasulnak: hűvösen s feketén a holdfény és az ég tompán sugárzó ezüstzöld kódében. És Talleyrand, Perigord hercege, amint az első emelet egyik hideg és magányos szobájában dolgozik: két súlyos ezüst gyertyatartó a vékonylábú kicsiny asztalon, sápadt, éles fényükben szétszórtva iratok, a földre és a székekre is jut belőlük, amint ideérkezése után hirtelen kicsomagolta és szétszórta őket mapáiból.

Egyszerre hetek munkáját kellett elvégeznie, mindazt, ami elmaradt a nagy párizsi felfordulás közben. Párizs erei és csontjai most tele voltak lázzal és nyugtalansággal: most már semmiesetre sem lehetett tudni, mi lesz. A francia határok felé szakadatlanul masírozott az egész fellázadt Európa, a Császár pedig, úgylátszik, elvesztette a fejét. Ő, aki máskor olyan kegyetlen és csodálatos józansággal félt a legbonyolultabb dolgokban is, most mintha lázalmok közé jutott volna s a legképtelenebb tervek is valószerűeknek tűntek fel előtte. Az arca egyre puffadtabb és sárgább lett és egészségtelenül hizott, pedig alig evett valamit a rengeteg izgalom között. S ami a legrosszabb: tele volt szakadatlan dührohammokkal. Ezek azonban nem hasonlítottak a régiekhez, amikor indulatai valami szörnyű, acélos és hideg erőt jelentettek, amiktől maga

a külügyminisztere is rettegett, aki pedig alapjában megvetette. Nem! Ezek az indulatok most egy elhízott, öregedő és betegesen hiú ember gögyéből és sértődöttségéből fakadtak: az elvesztett orosz hadjárat fekküde meg a valamikor elnyúlhatatlan idegzetet és akaraterőt s megmérgezte őt sárgára gennyével. — Talleyrand megértette őt és maga is megborzadt, amikor a jéghideg pokolba menetelő árnykézredekre gondolt; minden bizonytalanság emléke táborozott a császár körül, amint még a legfontosabb jelentéseknél is idegesen dobozt a kezével és lázas ölmosfényű szemekkel meredt valami bizonytalanságra. S nem akart mást, mint a hiúságán esett csorbát kiköszörölni, hadak élén mutatni meg a nyomorult Európának, hogy még mindig a régi. Holott régen elmúlt az idő, hogy ezt meg lehetett volna mutatnia. Ő azonban minden józan tervet visszatartótt és külügyminiszterének szinte titokban, a maga szakállára kellett dolgoznia, hogy mentse, ami még menthető.

Ekkor jutott eszébe a pápa, aki még mindig fogságban ült, türelmesen, alázatosan és megtörhetetlenül. Vele, egy utolsó és erőszakos megfélemlítéssel, talán még el lehetne érni valamit... s Talleyrand lézasan Fontainebleauban utazott.

Délután érkezett ide, de szándékosan nem kereste fel azonnal a pápát — csak hadd nyugtalankodjék minél később éjszakáig! — s keményen dolgozott az egyik szobában megnyitott emeleti szobában, ahonnan a kastélykert roppant magas fái az első emelet magasságába is felnyúló zöld falára lehetett látni. Itt

Hitszónokok, hitoktatók számára időszerű életből vett ebeszélések gyűjteménye:

Oberhammer:

Példák az életből

című könyve.

Ara 205 lei és 15 lei portó.

Megrendelhető könyvosztályunknál.

Vaida-Voevod Sándor és a francia jobboldali vezér táviratváltása

A két jobboldali vezér bizik a békében és Országaik gazdasági fellendülésében

Bucurestiből jelentik: A fővárosi lapok élénken kommentálják azt az újévi táviratváltást, amely Vaida Voevod Alexandru és De la Roque ezredes, a francia nemzeti szocialista párt vezére között folyt le. Vaida többek között a következőket táviratozta az ezredesnek:

— Mindkét nemzet elsőrendű kötelessége, hogy a szabadság szellemében, a család és a munka tiszteletben tartásával munkálkodjék együtt.

Erre a táviratra De la Roque ezredes a következő választ küldte:

„Ökegyelmessége Alexandru Vaida Voevod urnak, a Román Arcvonal elnökének. De la Roque ezredes köszöni Vaida Voevod újévi jókívánságait és ugyanazt kívánva a Román Arcvonal vezetőjének, reméli, hogy az 1937-es esztendőben a béke és a gazdasági fellendülés következik erre a szép országra. Franciaország és Románia, a régi tradíciók alapján a jövőben is együtt kell munkálkodjék a béke fellendítése érdekében.

ZÜRICH I ZÁRLAT. Párizs 20.34, London 21.38^{3/4}, Newyork 435.37, Brüsszel 73.45, Milánó 22.92^{1/2}, Amszterdam 238.50, Berlin 175.05, Bécs 78.75, Prága 15.24, Varsó 82.25, Belgrád 10, Bucaresti 325.

jóleső csönd és nyugalom volt s a herceg számitott is erre, mert előrakta aktáit és jegyzeteit és nyugodtan dolgozott rajtuk egész éjfélig, azaz nem egészen nyugodtan, mert ő sem tudott enni: elkergette komornyikját, aki félénken és alázatosan kérte, hogy egyik valamit. De megengedte, hogy készen tartsák számára vacsoráját s a szolgálak és a szakácsok aggodva virrasztottak fenn az újra és újra elkészített friss vacsorával. Nevetett magában, amikor erre gondolt. Ő, még a Királyság fényűző korából ittmaradt szibarita nagyr, valamikor fontosnak tartotta a rendes időben való bő és finom étkezést s lenézte, különös és alacsonyrangú pózolóknak tartotta Napoleont, mert az sohasem evett rendes időben, hanem akkor, amikor ráért és a szakácsnak egész nap készenlétben kellett állania, hogy azonnal friss étellekkel tudjon szolgálni, amikor a nagyurat idegessége az asztalhoz engedte. De most megértette őt — s csak most értette meg, mi csoda irtózatossá idégetti feszültségek terhére hordozta állandóan a rettentő korzikai. S külügyminisztere vacsorájára most éppen úgy vártak a szakács és szolgálak, mint őrá. — Talleyrand pedig epés és rosszkedvű nyugalommal fejezte be munkáját odafenn a sápadt gyertyafényben.

A legkevésbé sem volt éhes. Pedig, ha jól meggondolta, tegnapelőtt este evett utoljára tisztességesen M. marquisé-nál, legújabb barátjánál; (a herceg még ezekben az izgalmas napokban sem feledkezett meg arról, hogy újabb barátját ne szerezen és ennek a már nem túlságosan fiatal asszonynak utolsó fellobbanásait élő szépsége már régen nyugtala-

Nemzetközi flottaörtség terve a spanyol országai semlegesség ellenőrzésére

Szélesebbkörű francia-német eszmecserére van kilátás. — Élénk tevékenységet fejt ki a szovjet-kormány a nemzetközi heizet kiélezésére

A nemzeti Spanyolország erélyes tiltakozása a nemzetközi kommunizmus aknamunkája ellen

Londonból jelentik: A Morning Post szerint Eden, angol külügyminiszter a spanyolországi semlegesség szigorú ellenőrzésére nemzetközi flottaörtség felállítását vette terbe. Erről a tervről Eden már a hétfői nap folyamán hosszasan tanácskozott az admirális vezető személyiségeivel.

A terv szerint a semlegességi bizottságban résztvevő hatalmak hajói lezárnák a spanyol partokat és feltartóztatnának minden olyan hajót, amelyről feltételezhető, hogy hadianyagot vagy önkénteseket szállít.

Ennek az volna az előnye, hogy megvalósításához a hadviselő felek hozzájárulását sem kell kikérni. Londonban remélik, hogy a francia és portugál kormányoknak nem lesz kifogása az ellen, hogy a szárazföldi katonai ellenőrzés céljaira az ő területükön állítsanak fel ellenőrköt.

A szélsőbaloldali angol lapok nagy ellenszenvvel fogadják az angol kormányt az intézkedését, amelylyel megtiltotta az önkéntesek toborzását és Spanyolországba utazását.

Különösen a független munkáspárt támadja a kormányt, sőt azzal a tervvel is foglalkozik, hogy a kormány intézkedése ellen vétőt emel. A pártvezetőség megbízást adott jogászoknak, hogy tanulmányozzák, jogában állott-e a kormányt a tilalmi rendelet kiadása?

A SPANYOL NEMZETI KORMÁNY ERÉLYESEN CÁFOLJA AZ ÁLLÍTÓLAGOS NÉMET CSAPATÖSSZEVEVÁSOKRÓL ELTERJEDT HIREKET.

Salamancából jelentik: A spanyol nemzeti kormány nyilatkozatot adott ki az állítólagos spanyol-marokkói német csapatösszevonások tárgyában.

A nyilatkozat szerint Franciaország a fölkelés kezdete óta állandóan küldi a spanyol vörös hadseregbe az ugynevezett önkénteseket. Mexikó hajórakomány-származékát szállítja a fegyvert és önkénteseket. Belgiumban külön irodák dolgoznak a Spanyolországba szállítandó

ember-anyag toborzására. Csehszlovákiában hasonlóképpen.

A valenciai vörösek maguk is elismerik, hogy soraikban francia, orosz, cseh és egyéb külföldi önkéntesek harcolnak.

Németország, Olaszország és Portugália már régebben tiltakozott külföldi államok ilyen beavatkozása ellen. A fentebbi példákat ezerszeresen lehetne bármely pillanatban bizonyítani.

A nemzeti Spanyolország a leghatározottabban tiltakozik a nemzetközi kommunizmus aknamunkája ellen. A nemzeti kormány ünnepélyesen kijelenti, hogy sem a spanyol felszigelet, sem spanyol Marokkóban nem tartózkodik egyetlen német, olasz vagy portugál katona sem.

A márxista intrikusok jól tennék, ha nemzetközi kutmégző céljaikra komolyabban alátámasztható meséket találnának ki.

A kisebb keresztény pártok közös párttá egyesültek Magyarországon

Budapestről jelentik: Mint ismeretes, már hetek óta tárgyalások folynak a keresztény gazdasági és szociális párt tagjai és az azonos világnézeti alapon álló keresztény pártok között szorosabb politikai együttműködés megteremtése céljából.

Ezek a tárgyalások most befejeződtek és arra az eredményre vezettek, hogy a keresztény pártokhoz csatlakozott a Makray Lajos vezetése alatt álló nemzeti legitimista néppárt és Friedrich István keresztény ellenzéki pártja, valamint több pártönkívüli képviselő. A nemzeti néppárt és Friedrich pártja teljes szervezetével lép be a

HITLER ÉS A FRANCIA NAGYKÖVET MEGBESZÉLÉSEI ENYHÍTETTÉK A NEMZETKÖZI HELYZETET.

Párizsból jelentik: A francia fővárosban kedd reggelre az a vélemény alakult ki, hogy Hitler vezér és kancellár és Francois Poncet berlini francia nagykövet hétfői megbeszélései lényegesen enyhítették a diplomáciai feszültséget. A francia külügyminisztériumban Hiller kijelentéseit nagy meglepéssel vették tudomásul és remélik, hogy az elhangzott szavak szélesebbkörű francia-német eszmecserének előjátékát jelentik.

Londonból jelentik: Az angol sajtó is általános megenyhülés kezdetét látja a hétfői megbeszélésben.

A Daily Telegraph párizsi levelezője szerint a francia fővárosban remélik ugyan, hogy a Hiller részéről adott biztosítékot rövidesen uriemberi megállapodás fogja követni, de azért még mindig nem sikerült teljesen eloszlatni a francia aggodalmakat. A Morning Post és a Times külön tudósítót küldtek ki Marokkóba, hogy meggyőződjenek a német csapatok állítólagos partraszállásáról. A tudósítók megállapítják, hogy a németek Spanyolországban élénk gazdasági tevékenységet fejtenek ki, de

német katonáknak nyomát sem látták. A német katonák partraszállásáról szóló mesét a szovjet találta ki és terjeszti.

A szovjet-kormány a nemzetközi feszültség kiélezésére Londonban és Párizsban élénk tevékenységet fejt ki. Maiszky londoni szovjet követ hétfőn ismét felkereste Edent és hangoztatta, hogy a szovjet-kormány nem törheti hajóinak Franco tábornok hajórajja által történő sorozatos feltartóztatását.

keresztény gazdasági és szociális pártba.

A tárgyalások során áthidalták azokat a kisebb ellentéteket, amelyek a keresztény párt és a belépő pártok elvi álláspontja között fennállottak.

Az az egyöntetű felfogás alakult ki, hogy a keresztény világnézeti alapon álló politikusoknak a mostani súlyos időkben együtt kell működniük, mert másként a politikai és alkotmányjogi reformok keresztény és nemzeti szellemi alapon való keresztülvitele nem biztosítható. Elhatározták, hogy a keresztény párt nevét megváltoztatják s a párt neve a jövőben „Egyesült keresztény párt” lesz, további címe: „keresztény gazdasági és szociális néppárt”.

A keresztény pártnak a jövőben huszonegy képviselője lesz. A megállapodás alapján a képviselők közül belép: Friedrich, Makray, Taufer Gábor, Drohny Lajos, Petró Kálmán, Strausz István és Bély Béla. A felsőház tagjai közül: gróf Vay Artur csatlakozott az új pártba.

Bejelentette Griger Miklós is belépési szándékát.

XI. Pius pápa betegsége előtt készült legutolsó arcképe

mitotta). Mintha még most is a szájában lenne íze és jóllakató hatása: a pástétom kissé zsíros volt s ő nagyon érzékeny volt ebben a tekintetben! De azért volt olyan őszinte, hogy bevallotta magának: nem ettem emlyeg a gyomra, hanem a nyugtalanságtól, attól a különös félelemtől, amit a pápával való találkozás gondolata előre felkeltett benne. Pedig otthon még arra számított, hogy könnyű lesz megtörni és rábeszélni egy fáradt, öreg, az események újabb fordulataiban járatlan embert. Eppen akkor, amikor letette a tollat, hangzott fel künn egy érkező kocsinak és a kísérő lovasoknak gyors és egyenletes vágatása — úgy, tehát megérkezett a pápai államtitkár, a pápától elszakítva őrzött Consalvi kardinális; amikor komornyikja jelentette jöttét, elrendelte, hogy a biborost vezessék az egyik földszinti lakosztályba s azonnal jöjjön, ha hívják.

— Allj csak meg! — mondta meglepve a gyertyát vivő szolgának, amikor a pápa két szobájába vezető magas, fehérre lakkozott ajtó felé közeledtek a földszinti folyosón. A szolga megállt és a herceg ki sem mondott parancsának őszönös megértésével emelte magasra a gyertyát a kép előtt, amely a falon függött s egy hölgyet ábrázolt fehérarcú és vörshajú s ugyanúgy elomlani készülő szépségű hölgyet, mint amilyen M. marquise volt. Vajjon kit? No mindegy! De azért Talleyrand a marquise parfümjére emlékezve lépett be a pápához, aki ebben a késői órában is fenn volt: breviáriumát olvasta parányi asztalánál, gyertyái nyugodtan, lobbanás nélkül égtek s fényükben

látzott, mennyit öregedett és soványodott az arca és őszült a haja, amióta a herceg utoljára látta őt. S a hangja is gyöngébb lett.

— Ön még mindig fenn van? — kérdezte félíg színélve az udvarias és rosszaló meglepetést, félíg valóban meglepve a herceg; szándékosan nem adta meg címét a pápának. — Ő azonban nem velt erről tudomást.

— Tudtam, hogy jössz, fiam és vártalak — mondta kissé mélyhangú, egészen olasz franciasággal, egészen közömbösen, minden izgalom nélkül. A herceget pedig bosszantotta, hogy nem egy álmából felriasztott, zavart és tétovázó öregemberre tör rá, hanem nyugodtan és ébren látja maga előtt.

— Már voltam bátor annak idején kérni Szentségedet, — mondotta símán, — hogy ne tegezzem. Végre is herceg vagyok s egy Önnel tárgyaló, hozzá ebben a pillanatban fölényben lévő hatalom külügyminisztere.

A pápa fáradt, kiesiny, ráncos arcán, a vértelen, keskeny ajkai körül megjelent valami elnéző mosoly.

— Fiam, te nekem mindig csak az én hűtlen autuni püspököm leszel. Miért jöttél?

A rajtaültetés nem sikerült. A herceg érezte, hogy egy rettentő fölényben lévő hatalom ül vele szemben, ám magának is rendületlenül harcolnia kellett a fölényért, nem volt szabad engednie, hogy a pápa mintegy kegyesen megengedje neki előadni mondanivalóját.

— Csak éppen benéztem erre való utamban. S talán jobb is lesz, ha nem zavarom Szentségedet. Be fogok számolni a Császári Fenségnak, hogy vendégét jól találtam.

(Második és befejező része következik.)

Ujévi gondok...

Sok a „soson“, a prémeskabát
s a „briccses“ és mind
kevesebb a takarékos cseléd

„Anyukák“, „apukák“ — baj lesz a gyermekekkel...

Ujesztendei gond a cselédkérdés. Akármerre jár az ember, erre terelődik a beszélgetés.

— Fogadtál már cselédet drágám — kérdezik köszönés helyett a barátnők egymástól.

— Fogadtál cselédet — érdeklődik szordinosan a hivatalból hazatérő férj a feleségétől. S a válasz majdnem mindig elkeseredetten, lemondóan vagy patlogóan ismétlődik.

— Dehogyan fogadtam, már háromnak adtam előleget, de egyik se jött be.

— Dehogyan fogadtam, hát képes vagyok én négyszáz leit adni egy tizennégy éves leánykának?

— Dehogyan fogadtam, nem is fogadok. Már nyakig vagyok ezekkel a cselédigényekkel.

Az utcán pedig valóságos cselédváros van. Négyen, öten állnak, ugyan ilyen létszámú csoportok jönnek, mennek tanakodnak, osztóznak, kacagnak, sírnak és még azt mondják, nem lehet cselédet kapni? Hát ezek a pirosarcú székely leányok akkor mit keresnek a városban?

Sétálni jöttek. Tényleg, a szó legszorosabb értelmében, csak séta, csak szórakozás legnagyobb részénél a városbajjós, mert komoly szegődési szándéka még feléne sincs s ha alaposabban megfigyelem őket, egész riportra való anyagot adnak.

Mit takarít meg egy cseléd havi 700 le béréből? — „Anyukák“ és a „soson“

Itt van pl. ez a hármast csoport. Olyan 15—17 év körüliek lehetnek. Szorosan egymásba csipeszkedve állnak az egyik kirakat előtt s fesztelenül tereferélnek.

A szóvivőnek olcsó, de divatos prémes kabát simul a testére, feltűnően jobbra csapott lapos sapkája alól mesterkélten göndör tincsekben lóg a rövid haja és kényesen hegyez a fekete, lakkgummis hócipőben.

— Ötszáz leit kértem s még aszongya, hogy sok. Bezzeg felakadt a szeme, mikor megmondtam, hogy Galafon hétszázat kerestem. Hígyjétek el rémes iltthon szegődni...

A másik kettő, még hárszékendős. Megilletődött bámulattal nézik, hol a fényes „soston“, hol a lapos sapkát, de egy kicsi irigység is oda van lapulva a szemük sarkába, ahogy válaszolnak.

— Könnyű neked...
— Tudod a nyelvet, de mű odabé mit es csinálnánk?

— Hah, seracu, tám azt hiszitek, mikor bementem én is vorbáltam. Nimic nem tudtam s abszolút kaptam helyet imediat, mégpedig egy internátba. Azt se kérdezték, mihez értek, voltam-e már servicbe máshol s kilenc hónapig fizettek a havi hétzázat, ugy-e anyuka?

Csak most veszem észre, hogy a leány mögött egy tőpörödött falusi asszony áll. Olyan ötven év körüli lehet. Kicsike, beesett mellű, sovány, agyondolgozott asszony. Ezer ráncban lötyög rajta az ünneplős fekete kabátka, melynek erősen kopott zsinórjai kendercérnával vannak összekasztyva. A lábán azonban barna „soston“ éktelenkedik s félig begombolva idomodik a csizmaszárhoz.

Ugy teszek, mintha most venném észre őket és hirtelen megszólítom az öregasszonyt, akit anyukának neveztek.

— Szegődni hozta-e a leányait? Nekem egy jóra való leányka kéne.

A hölgyek, a sosonossal az élen, bizalmatlanul mustrálnak, hogy vajjon jó vagyok-e havi öt-zázig, anyuka azonban szaporán, szolgálatkészen kaffat a barna sosonos csizmákkal mellém s bizalmasan, halkán kezd beszélni.

— A két kendős a szomszédba való, a középső az enyém, igen alkalmas leányka, mit ígér az úr?

Gondolom egyetlen mást még megtudhatok tőle. Pár lépést arrább intem.

— Olyan leány kellene nekem, aki már szolgált úri helyen, s akinek mégse sok a bére.

Kérjen maga s ha sok, én megmondom.

— Legyen hatszáz, igaz odabé hetet kaptott, de azt már nem lehet idemérni. Lásza-e az úr, olyan, mint egy kisasszony, jól ki van ruházva, mind odabennről hozta.

— A maga sosonját is ugy-e?

— Hát ezt imán ő egy kicsit elviselte...

— S hát még hozott-e egyebet magának?

A tárgylól így lassan eltértünk és öt perc se telt el, már tudtam, mire ment el kilenc hónap alatt a havi hétszáz.

— Három rend gúnyja van. Kettő selyem, még az alávaló es. Strimfli s cipők, olyanok, hogy a kisasszonyok se hordnak különbet...

— S még pénz is maradt ugy-e?

— Az már nemigen. Sokba került a vonat köcség. Tám kétszázat hozott, azért sze-

S ha elköt a pénz, — esment mehetünk szegődni

Az egyik földbirtokos beszélte el, hogy nála a cseléd s a kocsis már jegybe jártak, most újesztendőben azonban a leány visszamondta a házasságot.

— Ne menjen el az eszed, hiszen többet sohasem kapsz olyan józan, becsületes legényt, mint Imre — korholta a gazda a leányt, de az hajthatatlan maradt.

— Mi felett vesztetek össze, hátha lehetne segíteni a dolgon?

Végre sírva mondta el a leány a szakítás okát.

— Nyolcezer leit takarított meg Emre ebbe az esztendőbe s mondtam, vegyen egy rend „briccses“ ruhát, kabátot, csizmát véle, de annyit se hallgatott rédm, mint az ökör a szóra. Hazavitte a pénzt s földet vásárolt, mintha azt még meg nem kaphatta volna.

— Igaza van Imrénnek, látod-e, ő gondolt a jövőtökre s te nem szegyenled emiatt ott-hagyni?

— Én azt szegyellem, hogy turt abba a szürke condragúnyjába jár, mikor még a marhapásztorok es briccsesse van.

A briccsessek pedig gansosan járnak. Egyrésztük már egészen készen van. Dülöngve lejtenek ki a kocsma ajtókon es fertelmes

gödnék most el, hogy haton vannak még oda-haza...

— Lásza-e, jobb lett volna a selyem helyett egy tehénkére valót gyűjteni, szolom el magam s úgy elrontom vele az irántam való bizalmat, hogy anyuka szónélkül faképnél hagy.

Még csak annyit hallok, hogy a leányának mondja:

— Ezek mind vékonypénzűek. Jobb ha vissza mész az internátba.

Aztán illő megvetéssel lenéznek mind a négyen es megindulnak a sétálók között.

Elöl a három leány, hátul anyuka, akinek egy rossz soson úgylátszik nemcsak a látását rontotta meg, hanem még a józan esztét is elvitte egészen.

Legénynek „briccses“ nadrág,
lovagló csizma

A legények is most helyezkednek el. Szó ami szó, nagyrésztük ugyanabban a hibában szenved, mint a leányok. Csak ezeknek nem laposapka, simulós kabát es soson viszi el a pénzt, hanem a „briccses“ nadrág. Mégpedig feketéből. De ezt a bünt is a leányok rovására kell írni. Mert csak az a „legény“ az ók szemükben, aki fekete „briccses“-ben, fekete kabátban s lovassági csizmában járkal.

Ha aztán még inni is jól tud, az egészen kapós.

szavakkal mennek el a leányok mellett.

— No, most elköt a pénz egy szálíg. Esment mehetünk szegődni... — Bölcsködi két csőrészájú kamaszlegényke es rogyant léptekkel nyitnak be az egyik nagygazda udvarára.

Régen a cselédek január másodikán reggel tisztán, józanon es illedelmesen jelentkeztek a szolgálati helyen.

Es egy éven át, hajnaltól estig, becsületesen ment a munka, hogy azután év végén a megtakarított pénzecskével haza induljanak a falvakba.

A leányok 3—4 év alatt az egész stáflingra valót, a fiúk 6—7 év alatt kicsi belsőséget, két tehénkét, pár vékaféle földet szereztek.

Ma egyre több a prémes kabát, egyre több a lovassági csizma es a briccses s egyre fogy a föld a talpunk alól.

Édesanyánk, édesapánk, akik anyukák es apukák lettek, egy-egy elnyűtt sosonért, fényes dohányostárcáért, nem veszték észre, hogy milyen nagy áldozatok járnak?

Földi István.

A becsapott csalók

A Connecticut-allambeli Westchesterben az utóbbi időben rendkívül sok tűzvész pusztított. Feltűnő volt, hogy csupa bebiztosított épület esett a tűz áldozatául es a biztosítótársaságoknak igen magas kártérítéseket kellett kifizetni. A biztosítótársaságok hamarosan rábredtek, hogy szervezett gyújtogatók járnak a vidéket, így hát megbiztak egy magandetektív-irodát a bűnösök kinyomozásával. A magánnyomozó intézet hamarosan kiderítette, hogy egy gangsterszervezet megfelelő díjazás ellenében a kivált időben bármely épületet készséggel felgyújt. A nyomozó társaság egyik detektívje erre üzleti összeköttetésbe lépett a gangsterekkel es miután beférkőzött bizalmukba, kijelentette, hogy tízszázalék közvetlen költségek ellenében egy új klienset szerez számukra.

A detektív a gangsterek megbízottját egy, az ügybe beavatott házaspárhoz vezette. A házaspár haszonlevő, fősvény es zsegori kijelentéseivel teljesen abba a hitbe ringatta a gangstereket, hogy valódi biztosítási csalókkal állnak szemben. Így azután a gangsterek csoport sem gyanazkodtak a házaspárra, amely előzetesen kétszáz dollárt nyújtott át es még további ezer dollárt ígért az esetben, ha a megbízott napon farmjukat tűzvész pusztítja el. A banditák nem is gondolták, hogy a megbízó helyén diktafont rajtuk el az asztal alá, amely az egyezkedés minden

szavát es a gangsterek hangját is megrögzítette. Mikor azután a megbízott napon a gyújtogatók a farm közelébe lopóztak, hogy művüket végrehajtsák, hirtelen rendőrsapat fogta körül őket, ughyogy egy-kétjüknek sem sikerült a menekülés. Még nagyobb volt a rendőrség öröme, amikor a gangstereknél a biztosítási csalássorozat egész kliens-listáját megtalálták, amiért az eddig súlyosan károsult biztosítótársaságok külön jutalmat utalnak ki úgy az államrendőrségnek, mint az ügyes magánnyomozóknak.

Megjelent!

Sarka Lajos:

Hirek a rózsafáról

című verskötete.

Ára 30 lei es portó.

Megrendelhető: könyvosztályunknál.

Német-francia sajtóháború a spanyol Marokkó körül

Egyes francia lapok is nyílt szinvallást követelnek a párizsi kormánytól. Az angol közbelépés hirtelen enyhülést hozott

Berlinből jelentik:

A hétfő esti német lapok továbbra is élénken foglalkoznak a spanyol marokkói francia katonai előkészületek kérdésével.

A *Börsenzeitung* szerint kétségtelen, hogy a franciák spanyol Marokkó birtokáért támadásra készülnek. Ebből a célból már

nagyarányu előkészületeket tettek a szárazföldön és tengeren egyaránt. Spanyol-Marokkóban nagy csapatösszevonások történtek.

A lap megjegyzi még, hogy a francia népfrontnak ezek a katonai mozdulatok nem francia nemzeti célt szolgálnak, hanem a szovjet ügyét akarják elősegíteni a spanyol nemzetiek háttámadásával. Ez pedig olyan játék a tűzzel, hogy arról már most világosan előrelátható a történelem ítélete.

A francia sajtó cáfolja a német sajtó híreit.

A *Journal des Débats* azonban figyelmezteti a francia kormányt, hogy tartózkodni kell minden olyan lépéstől, mely a látszatokban igazat adhat Németországnak. Éppen ezért a kormánynak bizonyosságot kell szolgáltatnia aról, hogy becsületesen jár el. Sajnálatos, hogy egyes államférfiak és miniszterek eljárása ezt a célt semmiképpen sem szolgálja. Nyíltan színt kell vallani. A himezés és hámozás politikája csak bajt okozhat.

A lap végül sajnálatosnak mondja, hogy a francia kormány még mindig nem vette föl a kapcsolatot a Franco-kormányval és nevesége kerülő utakat keres, mikor Spanyolország egyetlen komoly hatalmi tényezőjével, a nemzeti kormánnyal mégis érintkezésbe kell lépnie.

Londoni jelentés szerint az angol kormány utasítást adott marokkói képviselőinek, tartsák állandóan figyelemmel a spanyol marokkói helyzetet és észleleteikről küldjenek kimerítő jelentést Londonba. Ezideig még az angol kormány nem kapott hivatalos megerősítést azokról a hírekről, mintha német csapatok szálltak volna partra spanyol-Marokkóban. Az angol kormánynak pillanatnyilag csak annyiról van tudomása, hogy német műszaki szakértők tartózkodnak az említett területen.

Londoni hivatalos körök egyébként a helyzet a jelen pillanatban még nem aggasztja.

Hétfő este óta a helyzet öröndetesen javult

Az angol jegyzék erős hatást gyakorolt a spanyol beháború további elszigetelésére

Londonból jelentik: A szombaton megindult francia-német sajtóhadjárat a spanyol marokkói katonai megszállás kérdése körül még mindig tart ugyan, a helyzet azonban hétfőn az esti órákban öröndetesen javult. Ez legfőbbképpen ismét az angol kormány közbelépésének tulajdonítható.

Az angol kormánynak a benemavatkozási bizottságban képviselt államokhoz intézett jegyzéke igen világos és határozott hangú, amellyel London a spanyol ügyben ismét magához ragadta a kezdeményezést. Az angol kormány ebben a jegyzékben azt kéri, hogy

valamennyi kormány a saját országa területén haladéktalanul fogadjon át a szükséges rendszabályokat önkéntesek és katonai személyek Spanyolországtól való távoztatására, addig is, amíg a tökéletes ellenőrzési rendszert megvalósítják.

Az angol kormány őszintén óhajtja, hogy haladéktalanul nemzetközi megállapodásra jussanak. Ennek az óhajnak kifejezésre juttatása céljából saját jószántából és minden késedelem nélkül közleményt hoz nyilvánosságra, amelyben figyelmeztet arra, hogy a rendelkezések szerint büntetendő cselekményt követ el nemcsak minden olyan angol állampolgár, aki felvételi magát bármelyik spanyol harcoló fél hadseregébe, hanem minden ember, aki önkénteseket toboroz Angliában.

HITLER KANCELLAR ÉS DELBOS FRANCIA KÜLÜGYMINISZTER KÖLCSÖNÖSEN MEGNYUGTATÓ NYILATKOZATOT TETT A MAROKKÓI KÉRDÉSEBEN

Párizsból jelentik: Nagyban enyhítette a helyzetet Hitlernek François Poncet, berlini francia nagykövet előtt tett nyilatkozata, mely szerint Németország nem kíván spanyol Marokkóban erőszakos lépéseket tenni. A nagykövet ezt a kijelentést azonnal távbeszélőn jelentette kormányának.

Delbos francia külügyminiszter örömmel vette tudomásul ezt a közlést. Válaszul kijelentette, hogy a francia kormány szintén tisztelben kívánja tartani a jelenlegi helyzetet.

François Poncet berlini francia nagykövet hétfőn Párizsba utazott.

A FRANCIA KÉPVISELŐHÁZ ELÉ IS TÖRVÉNYJAVASLATOT TERJESZTETÉK AZ ÖNKÉNTESEK TOBORZÁSOK ELTILTÁSÁRA

Párizsból jelentik: A francia képviselőház elé már is beterjesztették az önkéntesek

Már a valenciai vörös kormány is túlságosnak tartja a szovjet befolyását

Merényletek a szovjet-küldöttek ellen. — Rosenbergnek megtagadják az engedelmességét

Párizsból jelentik: A francia jobboldali lapok megállapítása szerint a szovjet spanyolországi beavatkozása már valósággal diktatórikussá fajult.

A *Matin* szerint a spanyol népfront egyre növekvő elégedetlenséggel látja Rosenberg, szovjet nagykövet kényuralmát. Valenciában e kérdés körül tanácskozás volt, amelynek során többet követelték a kormánytól, hogy csökkentse Rosenberg befolyását.

Különösen heves támadások érték a külügyminisztert amiatt, hogy túlságosan nagy hatáskört biztosít a szovjet nagykövetnek.

Bilbaoban a baszk kormány nem volt hajlandó a Rosenberg által kijelölt szovjetkapitányt a hajóraj parancsnokává kinevezni. Rosenberg hiába járt közbe, kívánságát nem teljesítették.

Bilbaoban és Barcelonában már több merényletet követtek el hivatalos szovjet-vezetők ellen. Közöttük van a madridi védelmi tanács egyik népbiztosa is. A spanyol vörös kormány azonban ezeket a merényleteket eltitkolja a közvélemény előtt.

A növekvő Moszkvaellenes hangulat komoly aggodalommal tölti el a szovjet spanyolországi képviselőit. Rosenberg több napra Párizsba utazott.

Göring porosz miniszterelnök Rómába utazik

Légi forgalmi ügyekben és a spanyol kérdésben folytat megbeszéléseket

Rómából jelentik: Rómában megerősítik azt a német forrásból származó hírt, mely szerint Göring porosz miniszterelnök a közeljövőben — hír szerint szerdán — Rómába érkezik. Illetékes körök véleménye szerint Göring látogatása csak magánjellegű lesz. Ennek ellenére valószínűnek látszik, hogy a német államférfi Rómában fontos megbeszéléseket szándékozik folytatni, amelyeket már hosszabb ideje előkészítettek. A megbeszélések tárgya két pont körül csoportosul. Egyik a légitforgalmi kérdések megbeszélése, másik pedig a spanyol kérdéssel kapcsolatban kövendő politika megvitatása.

Mussolini előreláthatóan csütörtökön fogadja Göringet.

amikor a hőmérő higanyoszlopa alábbszáll, a napok rövidülnek, az utca sáros, — akkor van szükség hatásos szerre a hűléses megbetegedések ellen. Ha érzése az, hogy grippe akarja megtámadni, vegyen be azonnal egy

ALGOCRATINE

ostyát, mely megóvja Önt esetleg hetekig tartó ágybanfekvéstől, betegsége alatti keresetképtelenségtől és egyedüllétől. Algocratine megszünteti az ischias, csúz, köszvény, neuralgiák okozta fájdalmakat, fejfájást, fogfájást, menstruációs fájdalmakat, valamint a hűléses megbetegedések kelemetlen tüneteit. Algocratine megelőzi a bajt és gyógyítja, megóvja a betegségtől és egészséget biztosít.

Gyógyszertárakban és drogériákban kapható

toborzását eltöltő törvényjavaslatot. A javaslatot a képviselőház jogügyi bizottsága szerdán tárgyalja. A javaslat szerint elvesztik francia állampolgárságukat mindazok, akik azzal távoznak Franciaországból, hogy résztvegyenek a spanyol harcokban. Aki elősegíti a toborzást, azt hat hónapi börtönnel és 10 ezer frank pénzbírsággal sújtják.

RÓMA ÉS A BÉKE

Irtai: CSERY DEZSÓ

A világ kavargó és nem találhat nyugvópontot sem a lelkek, sem a nemzetek. Hiába konferenciáznak, próbálkoznak javaslatokkal, nem tudják egy pillanatra sem kiküszöbölni a folyton fenyegető háborúk aggasztó rémét. A fehér faj mintha a veszébe rohanna akkor, amikor az internacionális érintkezésben nem enged konok merevségéből, mikor nem tud lemondani szenvedélyességéről, kapzsiságáról, túlfinomult kultúrájának minden raffinált vonatkozásáról. Mikor a béke látszólagos perceiben is gyilkos háborúkat vív az anyagiasság otromba eszközeivel gazdasági téren és az élet más boldogtalan viszonylataiban, a vér és arany mohó jegyében. Az erkölcsi erők csökkennek-e meg, a megbízható gerincek roppantak-e össze, vagy a kristályos értelem homályosult-e el, ez nekünk e pillanatokban nem fontos, bennünk az érdekelt inkább, hogy fajunk, Európa, meg tudja-e oldani nagy, problematikus kérdéseit, önmaga erejéből ki tudja-e küszöbölni a háborúk veszedelmét. Van-e még benne annyi erő, nagyság, önmegtagadás, hogy be tudja-e szüntetni a fajgyilkosság szinte végtelenbe vésző sorát, ezt a legrettenesebb vétket önmaga ellen, vagy csak hiábavaló törekvés nála minden kísérlet, amelyet a béke, a felkísértő béke érdekében tesz?

Eddigi tapasztalásunk szerint csak a fekete, dekadens erők működtek az európai, illetőleg a nemzetközi béke szolgálatában, melyek inkább vetették az újabb viszályok vihar-magvát, mint munkálkodtak a béke áldott szellemében. A surlódások pedig inkább növekednek, mint csökkennek nap-nap után. Európa szinte dedukció ad abszurdummal bizonyította be, hogy alkalmatlan arra, hogy a béke olajágával közeledhessen a népek élet- és halálharcaiban.

Polzovics Iván dr. nem régen megjelent könyvében: „A Szentoszok a béke szolgálatában” felvetette ezt a nagyon is aktuális kérdést: „Nem volna-e lehetséges a pápai állam formális szuverenitásának visszaállításával, a Szentoszoket az államközi politikai életben is visszahelyezni arra a piedesztálra, melyet a múltban elfoglalt és amelyen érdekelt és nagyértékű munkásságát a világ béke biztosításáért újból és fokozott erővel megindíthatná?”

Nem lehetne-e a Szentoszoknak döntőbíráskodási szerepet adni a népek nagy pöreiben, mint ez volt régen a történelem különböző fázisain? Ehhez Rómának, illetve erre jogalapja van és ezenkívül isteni küldetése. Es erről a küldetésről sosem feledkeztek meg az Anyaszentegyház pápai. Az emberiség legpusztítóbb viharaiiban mindig fölemeltek szavukat a világ béke érdekében, még akkor is, mikor tudták, hogy szavuk a pusztában kiáltók szózata lesz, amely meghallgatatlanság nélkül vész el a harok öldöklő dühében és zöreijében. Az isteni elküldetés szózata zendült annak a XIII. Leónak az ajkán, ami már a garancia-törvény jogfosztó rendelkezései által létesített helyzetben uralkodott. Ennek a tudata jajdult ki a béke pápájának, XV. Benedeknek, megrázó bekezdéseiből is, a világháború iszonyatos dúlása alatt.

Róma nem Európa és nem a világ, több ennél, a dolgok, emberek és országok felett áll, mint a legmagasabb erkölcsi hatalom, melynek joga van az élet, ember és világ sorsába beleszólni. Róma erkölcsiége, bölcseségének és létezésének alapja több, mint a föld, maga Krisztus benne a garancia és a belesugárzó élet. „Az én országom nem e világból való” — hirdeti Krisztus Pilátus előtt... és én „az én békémet adom nektek, amelyet a világ nem adhat”, — bátorítja az apostolok csüggedő szívét és rajtuk keresztül az egész emberiséget a Pax Istene. És mikor parancsot ad, hogy hirdessék a világ minden nemzetének az evangéliumot és megígéri, hogy az Egyházzal vele lesz egészen a világ végezetéig, egyúttal az Egyház kezébe, melynek hivatása a nyáj juhainak és bárányainak legeltetése, adja az ítélezések pálcáját is. Kötés és oldás hatalma a háború és béke kérdéseire is vonatkozik, külön-külön akkor, ha meggondoljuk, hogy az Egyházban a Világosság Lelke, a Szentlélek is aktíve működik. De ha mindezt elmellőzzük, csak pusztán az Egyház erkölcsiességét és súlyát vizsgáljuk, az Egyház akkor is tökéletesen megfelel annak a kérdésnek, illetve feladat-

nak, hogy döntőbírája legyen az emberiség legzavarosabb és legveszedelmesebb ügyeinek.

Mert Róma az erkölcsi és politikai szenny és szenvedély fölött állva, sem nem adható, sem meg nem vesztegethető. Nem determinálják, nem befolyásolják, mikor cselekszik s ítélik, apró, bűnös, túlzott nacionalista vagy internacionalista érdekek. Nem úzérkedik az emberrel s anyagi haszonért nem dobja a pusztulásba az emberek fiainak légióit. Nem spekulál, nem csinál gazdasági háborút, hogy milliókat döntsön az éhenhalás és a munkanélküliség nyomorúságába. Nem előítéletes a népek ügyeinek elbírálásában. Nem fertőzi meg a bűnös, túlzott nacionalizmus egyoldalúsága, ezért emberileg is a legjózanabb lehet ítéleteiben. Számtalanszor tapasztalt elfogultlansága biztosíthatná a nemzetek perében az igazság érvényesülését. Genf, Stresa sorozatos csődjei után még az emberiség hitetlen tömege is szívesen venné, hogy Róma tárgyalná roppant erkölcsi súlyával és igazságosságával a legkényesebb ügyeit. Róma perspektíváját so-

sem határolják veszélyes és bűnös korlátozások, látása tárgyilagosan széles, bár nem áldozza fel az egyént a közért, a kicsinyt a nagyért, mégis horizontálisan teljes a látása, mert olyan légtér teremt meg, amelyben a legkisebbtől a legnagyobbig mindenki az igazság kereteiben egzisztálhat. Róma ítéleteit elsősorban az objektív lelkiismeret irányítja s nem kerülhet elé a legkisebb igaz panasz sem anélkül, hogy az orvoslást ne nyerjen.

Nem akarunk foglalkozni a kérdés jogtörténelmi részével, amely mindennél világosabban bizonyítaná állításunk igazságát, csak utólagosan rá akarunk mutatni arra a tényre, hogy az emberiségben egyre hevesebb a vágy, hogy sorsa irányítását egy igaz, független bírói testületre bizza. A lelkek és nemzetek valami nagy fölzsabadulásra várnak és nagy problémáikban már szeretnék látni a megoldást. Akaratlanul is Róma felé tájékozódunk. Amint a népvándorlás hosszú korszakában Róma mentette meg a világ kultúráját és civilizációját, valahogy ma is úgy festenek a dolgok, hogy Róma fogja megmenteni és fölzsabadítani a modern kor gyermekét és pusztító időkhöz, harcias forgatagából. A dolgok jelenlegi helyzetében nem is tudná lecsillapítani a viharzó világ lelkét más, csak Róma, amely a népek háborúgásában az egyedüli szilárd szikla és nyugalom.

Mindig lesznek Juliák...

Julianna trónörökösne és Bernhard herceg

cegényes találkozás a bajarszági hegyekben

Párizs, január hó.

Ismeretes, hogy Julianna hercegnőnek, Hollandia jövőd királynőjének férje Párizsban egyszerű hivatalnok volt a németországi I. G. Farbenindustrie, a kémiai cikkek gyártásával foglalkozó monstre-cég fiók vállalatánál. Előbb hivatalnok, majd cégvezetői minőségben. A hatalmas berlini világcég párizsi fiókintézete a Chaussée d'Antin egyik házában húzódik meg. Ebben a házban kerestem fel Julianna királykisasszony választottjának kollégáit, hogy megkérjem őket, beszéljenek a hercegről, abból az alkalomból, hogy örök hűséget esküdött királyi menyasszonyának.

A vállalat egyik hivatalnoknője, Henriette G. Godin kisasszony, aki Bernhard herceg szomszédságában dolgozott és szívesen viszonyban volt vele, a következőket mondotta: — Mindannyian szerettük Biesterfeld urat. (Párizsban tudniillik csak egyszerűen monsieur Biesterfeldnek szólították.) Tudták róla, hogy herceg, hogy a németországi Lippe-Biesterfeld család tagja. Ő azonban sohasem érezte velünk tizenegyágúkoronás származását. Mosolygó, kedves kartárs volt számunkra, akinek szimpatikus őszinte arca és utánzóhatatlanul barátságos mosolya, mindjárt az első napokban mindannyiunkat híveivé tett. Nem csudálkoztunk tehát, csöppet sem, amikor megtudtuk, hogy meghódította Julianna trónörökösne szívét. Biztosak voltunk benne, hogy hamarosan meghódítja az egész németalföldi népet. Ugyanazzal a kedves, — hadd mondjam ki, ahogy gondolom: — azzal a bájos mosolyával, amellyel bennünket is barátaivá tett.

Táncgálával kezdődött

— Egyáltalában nem titkolta el előlünk a királyi hercegnővel való megismerkedése részleteit. Az eset még a múlt év elején történt. Lippe-Biesterfeld úr szabadságon volt odahaza Németországban. És szabadsága egy részét Garmisch-Partenkirchenben töltötte, ahol a téli sportoknak hódolt. A Parkhotel Alpenhofban lakott. Esténként bálokat rendeztek a hotelben s e bálok a környék valamennyi érdekes vendége megjelent. Az egyik ilyen táncos sportestélyen került össze, a véletlen jóvoltából Orange-Nassau Juliannával, aki inkognitóban tartózkodott a helyiségben. Lippe-Biesterfeld Bernhard először táncgálára kérte föl a nálnál két évvel idősebb trónörökösne-t, aki az azt sem tudta, kicsoda-micsoda. Tánc köz-

ben összemegledtek és még három alkalommal forogtak együtt a párok tömegében. Bücsúzásokor, amikor már leleplezték egymás kilétét, Bernhard herceg kissé habozva kérdezte meg Juliannától:

— Vajjon hajlandó volna-e királyi fenség abban a megtiszteltetésben részesíteni, hogy holnap együtt közszolgáznék velem?

A hercegnő kissé elpirult, de azért minden habozás nélkül válaszolta:

— Szívesen. Csak telefonáljon fel értem...

— Amikor pedig néhány hét múlva a herceg szabadsága lejárt, azonnal Berlinbe utazott, ahol a központban sürgős áthelyezést kérte Párizsból az I. G. Farben hága kirendeltségéhez. Fellepése természetesen élénk csodálkozást keltett a központban, ahol jóakaró azon erősködtek, hogy „Párizsban nagyobb jövő vár rád...” Persze ezek az urak még csak nem is sejtették, hogy mi vonzza Benno herceget (ahogy intim barátai nevezik) Hollandiába.

Az úvezető lassabban hajt...

— Kérését mindazonáltal teljesítették. Lippe-Biesterfeld úr tehát csak búcsúzni tért vissza Párizsba, ahonnan egyenest utazott tovább Németalföld felé. Saját autóján robogott Hágába, ahol új állomáshelyét kijelölték.

— A herceg mindíg is kiváló sportfejtű volt. Kissé túlmerész is egyes ágakban. Többek közt a gépkocsivezetésben is: rövidlátó letére a százkilométeres sebesség meg se kottyant neki. Igaz, hogy attól fogva, hogy Juliannával találkozott — egyszerűen óvatossá lett. Alighanem a hercegnő kérésére... Ezenkívül remekül teniszezik a herceg és igen ügyes a repülőgépek vezetésében is.

— Hogy a hivatalban ügyes, pontos és lelkiismeretes volt — ezt mondanom sem kell. Mindenki nagy jövőt jósolt neki, talán nagy részt azért, mert rendkívüli módon értett hozzá, miként kell bánni az emberekkel. Mindenkit meg tudott „főzni”. Minket mindenestre örökre „megfőzött”, nem is tudjuk elfelejteni és valamennyien egész szívünkkel örülünk szerencséjének és boldogságot kívánunk neki azon a magas polcon, ahova bizonyosan jó szíve és kedvessége emelte fel...

Egy könnyesepp csillog Mademoiselle Godin szeme sarkában e szavaknál. Mi azonban diszkretek vagyunk. Ugy teszünk, mint nem vennénk észre semmit... A. Gy.

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal
és előfizetés teljesítési helye

Oradea, Strada Regele Carol II. 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Hétoldos: Egész évre 800, félévre 400
negyedévre 210, egy hónapra 70 lejt.

Magyarországon: Egész évre 30 P, félévre 15 P, negyedévre 10 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.

Postafelraképzési csekk számlánk száma: 80.037.

Telefon: 27.

Felöltszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**

Csúf szerkesztő: **dr Sulyok István**

Csúf, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem ösztök meg és nem adunk vissza.
Csak a választásbélyeges magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

A bucaresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Nedves, hideg idő tovább tart. Lényeges változás az időjárásban nem várható.

A GÖRÖG KIRÁLY ISMERKEDESE A TÖRÖK KÖZTÁRSASÁGI ELNÖKKEL. Ankarából jelentik: Politikai körök megerősítik azt a hírt, hogy György görög király a közeljövőben Törökországba utazik. Az utazás célja, hogy a király megismerkedjék Kemal Atatürk török köztársasági elnökkel. A látogatásra valószínűleg áprilisban kerül sor.

Megérkezett Kanadába a két aradi minorita. Arad. Saját tud. A felettes egyházi hatóságok rendelkezése Szűcs Didák és Horváth Miklós minorita lelkészek Montrealba utaztak, hogy ott a kanadai római katolikus egyháznál teljesítsenek szolgálatot. Szűcs Didák és Horváth Miklós, mint rendőr-szolgákhoz intézett leveleikből kitűnik, már megérkeztek Montrealba és már meg is kezdték munkájukat.

RENDELET A PREMONTREI RENDJOGI SZEMELYSÉGÉNEK VISSZAVONÁSÁRÓL. Bucuresti. Saját tud. A Monitorul Oficial december 28-iki számában megjelent a vallásügyi miniszter rendelkezése, mellyel visszavonja a premontrei rend jogi személyiségének elismerését.

A kommunizmus üldözése Csehszlovákiában. Frágából jelentik: A csehszlovák parlamentben a költségvetés tárgyalása alkalmával az egyik kommunista képviselő hevesen tiltakozott az ellen, hogy a csehszlovák államvasut megtagadta, hogy igazgatóságában kommunisták foglaljanak helyet. A tiltakozásra azonnal felelt a közlekedési miniszter, kijelentvén, hogy a kommunista párt látja a katonaságot feljebbvalói ellen. Már pedig — mondta — lehetlenség helyet adni ilyen szándékú embereknek abban a vállalatban, mely veszélyes pillanatokban a katonaság számára döntő fontosságú.

ÁTSZERVEZIK A FŐISKOLAI OKTATÁST. Bucuresti. Saját tud. A népnevelési minisztériumban törvényjavaslaton dolgoznak a főiskolai oktatás szervezésének megváltoztatására vonatkozólag. Ezzel kapcsolatban tegnap rektori értekezlet volt Bucurestiben, amelyen résztvettek az ország összes főiskoláinak rektorai. Megvitatották a rektorok, dékánok hatáskörébe és a diákegyesületek szervezésére vonatkozó fejezeteket. Az új törvénytervezet szerint az egyetemközi tanács véleményezése, amelyek eddig csak tanácsadói jellegűek voltak, kötelező joghatásúak lesznek a jövőben.

A carei iparosok temetkezési egyesülete önálló jogszemélyiség lett. Mikor a carei ipartestület feloszlatták, nagy riadalmat keltett az Iparosok Temetkezési Egyesületének sorsa az érdekeltek között. Ez az egyesület az ipartestület alapítása volt és annak kebelében külön csoportként működött. Mikor az ipartestület összes vagyonát a munkakamarának kellett átadni, az volt a feltevés, hogy a temetkezési egyesület vagyona is a munkakamara fenhatósága alá kerül. A temetkezési egyesület tagjai azonban aggódtak, hogy az addig befizetett pénzüket elvesz. Az egyesület vezetősége összehívta a tagokat új alapszabály elhatározására, hogy önálló jogszemélyiség lesz. Az illetékes hatóság az új alapszabályokat jóváhagyta és kimondta a Carei Iparosok Temetkezési Egyesületének önálló jogszemélyiségét.

Halálos tragédiát okozott a vasúti munkások kéréskedése. Bucuresti. Saját tud. Néhány kilométerre Brailától a badovinesti állomáson egy munkáskocsit (hajtányt), a rajta ülő munkások ki akartak emelni a sínpályáról, hogy utat engedjenek egy arra robogó magános mozdonynak. De a kocsi kiemelése után két munkás már nem bírt idejében eltávolítani a pályáról a mozdonyt az egyiket Petrace Luic nevet, halálra gázolta, a másiknak, Jon Dicu-nak levágta a fejét.

A MAGYAR ÉS OSZTRÁK KORMÁNY-ELNÖKÖK ÉS MINISZTEREK TALÁLKOZÁSA. Bécsből jelentik: Félhivatalos jelentés szerint Darányi miniszterelnök hétfőn a déli órákban, elutazása előtt látogatást tett Schuschnigg kancellárnál és Mandorfer földművelésügyi miniszternél. Hóman Bálint az osztrák közoktatásügyi miniszternél tett látogatást.

Uj vezetője van a Carei-i járásbírósnak. Saját tud. Dr Gera Sándor, a carei járásbíró-ság eddigi vezetője, vezetői tisztségéről lemondott. Az igazságügyminiszter Floare Paul járásbíróvá bízta meg a bíróság vezetésével. Dr Gera Sándor tovább is a carei-i járásbíró-ság bírója marad.

MÁSODIK ALCAZAR. Párizsból jelentik: A spanyol események nagyrésze még ma is ismeretlen a világ közvéleménye előtt. Igy például egy hadijelentésből csak most derült ki, hogy egy hegyen épült kolostorban mint vivja az alcazari hősök mintájára egy kicsiny csapat a maga heroikus küzdelmét. A hadijelentés csak annyit mond, hogy a nemzetiek repülői elrepültek Santa Maria della Cabeza kolostora fölé, mely 4 hónapja védi magát elsáncolva a kommunisták ellen és 40 zsidó élelmiszert dobtak le nekik. A történetük ez: még 4 hónappal ezelőtt történt, hogy Estremadura tartományban az andujári polgárhárság megtagadta a vöröshő-söknek az engedelmességet és az ellenforradalmárokat pártjára állott. A tuleróvel szemben azonban nem tudták a városkát tartani és ezért felmenekültek a környező hegyre és elsáncolták magukat a szerzetesektől már rég elhagyott Santa Maria della Cabeza nevezetű kolostorban. Akárcsak az alcazari hősök, a katonák magukkal vitték családtagjaikat és hozzájuk csatlakozott egy csapat elszánt falangista, akik azóta egyesült erővel védik a kolostort.

Saljapin érdekes nyilatkozata a japán és kínai zenei életéről. Bucuresti. Saját tud. Saljapin, a világ hírnév énekes tegnap Bucurestibe érkezett. Az újságírók kérdésére így válaszolt: Mindig ugyanazt a dolgot csinálom: hetenként átlag két országban is énekelek. S ha végigjártam az egyik világrész fővárosát, átmegek a másikba. Saljapin többek között nagy elismeréssel nyilatkozott Japán zenei életéről. A japánok, — mondotta — kedvelik a nyugati zenét, a kínaiakkal szemben, akik e tekintetben is szigorúan elzárkóznak a nyugati művelődéstől. Pekíngben és Nankingban majdnem kizárólag az idegen kolóniák s diplomáciai és tudományos misszió tagjai előtt énekeltem, míg Tokióban és Yokohamában benszülőttekkel zsúfolt ház tapsolt nekem. Saljapin bevallása szerint ma 64 éves.

Kettős revolveres dráma Marghitán. Oradea. Saját tud. A marghitai csendőrség kedden reggel telefonon jelentette az oradeai ügyészségnek, hogy hétfőn éjszaka 12 órakor Hegedűs József szolgaleány be akart hatolni Naszrai Erzebet pincérelány szobájába. A pincérelány nem akarta beengedni az ittas állapotban levő legényt, mire Hegedűs betört az ajtó és anélkül, hogy egy szót váltott volna a pincérelánnyal, revolvert rántott és háromszor rálőtt, aztán maga ellen fordította a fegyvert és sajátmagára lőtt. Mindkettlen súlyosan megsebesültek és még hétfőn éjszaka beszállították őket a bihormegyei kórházba. A marghitai csendőrség jelentése szerint a revolver robbanó golyókkal volt megfirtve. Az ügyészség letartóztatta Hegedűst és megindította a vizsgálatot.

Betörők jártak a legnagyobb banati fűszerkereskedésben

Egyik betörő levelette rongyos ruháját s még a „telt helyen“ átöltözött az egyik alkalmazott ruhájába

Timisoara. Saját tud. A negyedik kerületi Feistammel és Walleth-féle fűszerkereskedésben — a Banat egyik legnagyobb fűszernagykereskedésében — betörők jártak. Elsősorban természetesen pénzt kerestek. A nagy páncélszekrényt nem tudták feltörni. A kézipéztár feltörése után pedig körülbelül ezernyolcszáz lejt raboltak. Elvittek aztán vagy háromszázhatvan doboz szardíniát, likőröket és — pezsgőt. A betörők minden jel szerint igen szegény emberek lehetnek, mert elvittek az alkalmazottak ócska munkaruháit is. Amit ezek az üzletben öltöztek magukra. Az egyik betörő nyomban a helyszínen fel is vette az egyik alkalmazott kabátját és helyette a magáét

Feljegyzések

Párizsban új főiskolát alapítottak: a „Musulmán közgazgatási tudományok“ szakképzettség adó főiskoláját. Azokat a franciákat, kik kissé értelmetlenül állanak az új intézmény előtt, a Temps legfrissebb számában Mille Pierre hoeszü párbeszédekkel igyekszik meggyőzni arról, hogy Franciaországnak, a világ második „Musulmán“ hatalmasságának mily sürgős szüksége volt arra, hogy tudjanak is valamit muszulmanokról és szokásaikról azok a tisztviselők, kik ezeket az igazhivőket kormányozgatják. Ezekben a párbeszédekben a földrajzi és néprajzi adatok száraz tömegét úgy járják át a szellemes és hazafias fordulatok, mint a spékelt pepsznyét a szalonna szeletkék: finom falat lehet az ilyen irás a francia patrioták számára.

Alapjában véve pedig elég természetes jelenség volna ez, mit külön szellemességek nélkül is meg lehetne érteni.

Elvégre a szakkérdésekhez szakértelem szükséges s ha komolyan vesszük a feladatokat, minden kérdés többé-kevésbé szakkérdés. Van itt minálunk, szűkebb hazánkban egy jeles férfi, ki egész figyelmét bizonyos juh-fajtára — az u. n. karakül juhra — fordítja. Fáradozása messzemenő megértésre talál az illetékes mezőgazdasági hivatalos körök előtt. Szakértelmének segítségével a karakül juhok szépen fejlődnek és szaporodnak.

Az állategészségügyi feladatokat — az emberiekéiről nem is szólva — mindenütt a világon szakértő állatorvosokra bizzák és ma már senki sem botránkozik meg azon, hogy tanult fiatalembereknek az érettségi után még 4-5 évet főiskolákon kell tölteniük, míg egy kutya vagy más háziállat életébe beavatkozhatnak.

Ezzel szemben szinte mindenütt a világon, ahol kisebbségek vannak, éppen ilyen természetesen tartják, hogy az ilyen másféle népi rétegeknek sorsát olyanok intézzék, kik ezekről rendszeresen és alaposan tulajdonképpen semmit sem tudnak, mert semmi ilyesmire nem tanították őket?

Ez a párizsi musulmán szakiskola gondolkodáshoz ejti az embert. Ugy látszik ezeket a furcsaságokat mások is, nálunk okosabbak is, meglátják. (Skin.)

* Gyomorsavas szellemi munkásoknál, neurastheniás emberknél és betegeskedő asszonyoknál reggelenként éhgyomorra egy-egy pohár természetes „Ferenc József“ keserűvíz rendkívül jóteknony hatást fejt ki. Az orvosok ajánlják.

HERCZ MÁRTONT A HATÁRRÁ TOLONCOLTÁK. Bucuresti. Saját tud. Hercz Márton rémregényíróknak a minisztertanács kiutasító határozata ellenére, a mai napig sikerült elodáztatnia a rendelkezés végrehajtását. A sziguranca azonban hétfőn parancsot adott ki, hogy ma éjjel sziguranca ügynökök a curcii határig kísérik s ott a határon átoloncolják.

Kápolnák és keresztiek a szovjethatáron. Varsóból jelentik: A lengyel határhőrség kezdeményezésére mozgalom indult meg, amely a lengyel-orosz határ szélső sávjain kápolnák és keresztiek felállítását határozta el. A teljes kezdeményezés magával ragadta a polgári lakosságot is. Számítalan helyen önként ajánlották fel a parasztok az építési anyagot és a kézi napszámot. A munka már meglehetősen előrehaladt s nemsokára néhány lépésre a szovjet határtól 20 kápolna és kereszt fogja hirdetni Isten dicsőségét.

hagyta az üzletben. Teljesen kopott, rongyos ruhadarab lerongyolt csavargóféle viselhetett. S a rongyos betörőknek legsürgősebb teendőjük — a pezsgő megkóstolása volt. A betörés után a kőkerítésen át a plébánialak kertjébe vonultak vissza. rátelepedtek az ottlevő padra és itták a pezsgőt. Az eldobott palack legalább is erről tanuskodik. „Még magam sem ittam palackból pezsgőt“ — jegyezte meg a károsult cég egyik tulajdonosa. A betörők még a plébánia udvarán épített „Sonntagsblatt“ kiadóhivatali helyiségébe is ellátogattak, ahol azonban csak postabélyegzet zsákmányolhattak és a plébánialak nagy kapujának felnyitása után eltávoztak. A rendőrség nyomoz.

Folyóirat-szemle

Huszadik jubileumi évfolyamába lép a „Tudósító”

Mint ismeretes, a szerkesztésén és kiadóhivatalon kívül álló külső okok miatt, csak most jelenhetett meg a Tudósító novemberi és decemberi kettős száma. Az előkelő és magas színvonalú folyóirat, amely országgrszünk katolikus esztétikájának valóban reprezentatív folyóirata, ez alkalommal rendkívül értékes, gazdag tartalommal jelent meg. A vaskos folyóirat hatalmas anyagát tartalmas és változatos „Figyelő” rovat vezeti be, amely kultúrát és széles látókörű megjegyzésekkel kíséri a magunk és a nagyvilág eseményeit. A tartalomról egyébként az alábbiakat emeljük ki: Bruchner Ernő dr. „A szétszórtan élő katolikusok lelki gondozása”. V. J. „Kis nép, elit nép”. Hirschler József dr. „A liturgia hatása a temető művészetére”, Heszke Béla „Titoktalan titok — a szabadkőművesség”, Baráth Béla dr. „Családismeret”, Erőss Alfréd dr. „A mai vallásos élet fényoldalai”, Nagy András dr. „A tiszta fajok elmélete”, Kovács S. János dr. „Kelemen diák”, Erőss Alfréd dr. Római levél. A naplójegyzetekben találjuk: „Vorbuchner püspök beszéde az Egyházmegyei Tanács közgyűlésén”, „XI. Pius pápa a bolsevizmusról”, „Népmozgalmi statisztika”. A „Könyvek és irások” rovatának gazdag tartalmából Reischer Artur, Barát Béla dr. és Nagy Jenő tanulmányait és hírlapjait emeljük ki. Kós Károly „Budai Nagy Antal” című színművéről, Marko Marcell „Szibérián át a kolostorig”, Horn József „A közgazdasági ismeretek könyve” című munkáiról, stb., stb. A színház és film rovatban Kéki Béla a kiváló esztéta és műbíráló, a Pásztorútz szerkesztője ír komoly kritikai ismertetést a cluji Thalia színtársulat előadásairól. — A Veress Ernő szerkesztésében megjelenő, sok gondtal, izléssel és emelkedett eszellemben írt „Tudósító” nagy értéke folyóirat irodalmunknak. A lap egyébként most lép harmadik jubileumi évfolyamába és több belső és külső formai megújulást ígér. A „Tudósító” minden hónap 15-én jelenik meg. Előfizetési ára 100 lei. Magyarországon 5 pengő. Más országokban 150 leinek megfelelő valuta. A szerkesztőség és kiadóhivatal címe: Cluj, Piata Unirii 14.

Az „UTUNK” c. folyóirat 1937 évi januári száma igen gazdag tartalommal megjelent. A tartalomról kiemeljük a következőket: Dr. Czékus Géza: Mégis jobban tudja az Ur! — Endrődy László S. J.: Veled kezdem... — Legeza Mihály S. J.: A dicsőítőes Név. — Pinter József: Akinek Krisztus a barátja... — Virág Andor: A lélek. — Schnattner Szigfrid O. S. B.: A lélek ujve. — Müller Lajos S. J.: Mennyei ország. — Csávossy Elemér S. J.: Az újjászületés szentsége. — Schmedt Béla dr.: Ha az embert vágyai vezérik. — Hock Konrád: A lelki szárazság. — G. L. S. J.: Félelem. — Gausz Tibor S. J.: A megszentelő malaszt. — Dr. Angeli Ottó: Az isteni szeretet hőse. — Dr. Csapó György: Elpusztult a Kolumbusz ereklye-muzeum. — Irodalom. Korda r.-t. kiadása. Előfizetési díj egy évre 175 lei, félve 90 lei. Megrendelhető könyvosztályunknál.

A „Kertgazdaság” harmadik évfolyamának januári száma „Kert és Otthon” címmel, 40 oldalon, értékes, új rovatokkal bővülten jelent meg, a következő tartalommal: Kertől — az Otthonig. — Munkatársaink otthon. — Virágzó viola az év minden szakában. — A szegfűrozsda és ellene való védekezés. — Virágujdonságok. — Január hó a virágos kertben, az üvegházban, szobanövényeinknél, a gyümölcsöskertben és a falkolában. — Gyümölcsstermelés tizparancsolata. — Gyümölcsösök telepítése. — Lugasszőlők. — Borkezelés. — Gyógynövénytermesztés. — A méhészt januári teendői. — Baromfi- és nyuludvar. — A modern kertés házak építésének követelményei. — A ma kertje. — Milyen az ideális otthon? — Ujdonságok az otthonban. — Az otthon virágai és a jó háziasszony. — Egyszobás kislakás beosztása. — Üzenetek. — Hírek. — Állásközvetítés. — Kertészposta. — Kertgazdasági tőzsde Minden kertkedvelő, kertész, kert- és háztulajdonos, gyümölcs- és virágtermelő, méhészt és baromfi-nyesztő haszonnal forgathatja országgrszünk egyetlen ilyen irányú lapját, a „Kert és Otthon”, mely olcsó, tartalmas, hasznos mindazoknak, kik kertjüket és otthonukat szeretik és áldoznak rá. — A lap kiadóhivatala: Cluj, Str. Băii 6. — ingyen küld mutatványszámot. — Kapható a Fűsny könyvkereskedésben is, Turdán.

A dohányos férj bosszúja

„Dobd el már azt a cigarettát!” — „Csak már azt a pipát ne látnám a szádban”. — „Tönkreteszed nekem a lakást” — ezek a szövegek keserítették meg Samuel Bratt pihenő-órát egy életen keresztül. Ezek a szövegek minden órában, vagy inkább minden negyedórán elhangzottak felesége szájából, ha otthon volt. Valóságos szerencsétlenség volt számára, hogy annyira rabja volt dohányzó-szenvedélyének, azaz még inkább, hogy energikus felesége semmit sem utált jobban a világon, mint a dohányfüstöt és jól felvágott nyelvvel ezt igyekezett minél többször a tudtára adni. Brattné jajongott fehérre mosott függönyei sorsán, amelyek férje kifújt pipájában napról-napra kellemesen sárgultak. Amikor egy szivarcsutkával teli hamutartót meglátott, kezét összekulcsolta s úgy sikongott fölötté, mint ha legalább is földrengés történt volna, ha pedig az asztalterítőn, vagy a szőnyegen kiegészített lyukat látta, úgy zokogott, mint ha porig égett volna a házuk. Samuel Bratt pedig, bár szíve teljes melegevel szerette a feleségét, dörmögve hártotta el az összes rábeszéléseit és intelmeit, amivel az asszony a dohányzásról való leszokás előnyeit igyekezett magyarázni neki. A több évtizeden át tartó családi belháborúnak csak a halál vetett véget, amely Bratt urat egy szebb világba szelítette el. Az öregur után igen tekintélyes vagyon maradt — és egy olyan végrendelet, amely most az egész Oregon-államot, ahol a házaspár élt, hangos kacajokra serkenti. A Bratt urénál különösebb és humorosabb végrendelet ugyanis kevés íródott még a világon Jules Verne amerikai regényalakjának képzeletbeli végrendelete óta, aki vagyona örököseit arra kötelezte, hogy a libajáték szabályai szerint utazzák át az Egyesült Államokat...

Mr. Bratt ugyanis tekintélyes számu millióit csonkítatlanul házsártos feleségére hagyta, de azzal a feltétellel, hogy naponta két hites tanu előtt — akiknek különben fáradságukért tiszteletreméltó honoráriumot szabott meg — őt vastag szivart legyen köteles elszívni. Őt szivar egy olyan asszonynak, aki még a legenyhébb cigarettafüstöt sem akarta elviselni egy életen keresztül! A házsártos feleségnek jó lesz, ha meggondolják ezután, hogy mivel gyötirik a férjüket. Mrs. Bratt azonban nem azért volt káros asszony, hogy csak úgy egyszerűen belenyugodjék ebbe a végrendeleti klauzulába. Ügyvéd-től ügyvédhez, orvostól pszichiáterhez szaladgált, hogy valamiképpen kibujhasson a szörnyű feltételek alól és a vagyonról ne kelljen lemondania. Széles Amerikában sem akadt azonban olyan ügyvéd, aki a kitünően elkészített végrendeletet valamiképpen kijátszhatta volna, mert Mr. Bratt, miközben feleségének szapulását hallgatta, lassankint olyan ügyvédet tervezgetett ki, amelyben felesége számára az őt szivar elszívásán kívül minden kibuvót elzár. Brattné asszony tehát a végrendelet értelmében vagy megszokja az illatos szivarok szívását, vagy pedig lemond a milliókról. Hiába rohant pszichiáterekhez és hiába ígért magas jutalmat nekik, ha kimutatják, hogy férje elmebajos volt, a csillogóan tiszta logikával megalkotott végrendelet a legélénkebb bizonyítéka volt, hogy az elhunyt nagyon is ép elmével rendelkezett. Hiába próbált Brattné asszony orvosi bizonyítványt szerezni, hogy egészségi állapota nem engedi meg a napi öt szivar elszívását, a káros asszonyságot az összes orvosok kitünő egészségének találták, akinek meg se kottyán napi négyöt szivar elszívása. A kópé férj mindenre gondolt. És hogy felesége még a szivarok nagyságában és minőségében se szeghesse meg végakarátát, végrendeletében kikötötte, hogy feleségének mindennap öt testes Havannát kell tövig elszívnia.

Kenyeres-Kaufman szenvedélyesen tagadja a bíróság előtt, hogy zsidó-származású volna

Budapestről jelentik: A Kenyeres-Kaufmann-ügy főtárgyalásának további folyamán az elnök megkérdezte a vádlottat, hogy tulajdonképpen ki volt az édesatyja.

— Kenyeres Miklós — volt a válasz. — Arról azonban nincs tudomásom, hogy apám hol született. Annyit közöltek velem, hogy Braşov vagy Alsófehér-megyében. Tudomásom szerint már nem él. Ügyvédem, aki 1922—23-ban utána járt az ügynek, azt mondja, hogy meghalt.

— Ki az a Veres Róza? — kérdezte az elnök.
— Édesanyám.
— Szülőanyja.

A „Láthatár” kisebbségi kultúrszemle kettős száma. A szokott gazdag és értékes tartalommal jelent meg a „Láthatár” című kisebbségi kultúrszemle legutóbbi kettős száma is. A Csuka Zoltán és Kántor József szerkesztésében megjelenő komoly, értékes folyóirat tartalmából Csuka Zoltán „Évvégi számadás és tovább” című cikkét, Békely László három versét, Tamási Aron „Táncos történet” című humoros elbeszélését, Németh Imre „Köszöntő” című cikkét, Berde Mária tanulmányát a transzylvániai magyar irodalom hőskorából, Pusztay József nemzetkisebbségi tanulmányát, Marék Antal dr. „Hazatérés” című cikkét, Reményi József „Hazai barátom” című versét, továbbá a „Négy világtáj krónikája” című rovat, a Folyóirat- és Könyvszemle gazdag, értékes tartalmát. Ez a magas színvonalú emelkedett eszellemben szerkesztett kisebbségi kultúrszemle havonta jelenik meg. Előfizetési díja jogiszemélyeknek és egyesületeknek 20 pengő, másoknak 10 pengő. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Rákóczi-u. 60.

— Igen. Erről zárt tárgyaláson szerettem volna nyilatkozni. Nyílt tárgyaláson csak olyan keretek között beszélhetek róla, ameddig folfogásom szerint elmehetek. Legjobb tudomásom szerint talán még él.

— Milyen kapcsolata volt Kaufmann rabbi-val?

— Ő nevelt.
— Ki az a Rotten Róza?
— Nevelőanyám.

Kenyeres-Kaufmann ezután elmondotta, hogy 1914-ben a világháborúban önként jelentkezett katonának és Bél községben sorozták. Akkor a személyi adatait is megállapították valami Aradon kiadott okmányból.

Az elnök ezután közölte, hogy Bél község jegyzője az alábbi születési adatokat közölte: Kenyeres-Kaufmann atyja Kaufmann Niesen, anyja Káhn Bruse és a vádlott törvénytelen származású.

— Ez nem igaz, hazugság, kiáltotta a vádlott.

Az elnök figyelmeztette, hogy ne használjon ilyen kifejezéseket.

Arra a kérdésre, hogy végzett-e műegyetemet és hogyan szerepelt a telefon névsorban, mint mérnök, azt válaszolta, hogy soha sem állította, hogy Budapesten szerzett mérnöki oklevelet, de azt nem hajlandó megmondani, hogy melyik külföldi egyetemen végzett, mert az egyetemet nem akarja az ügybe belekeverni. A háború alatt mérnökkari tiszt volt és vizsgázott is. A műszaki tanácsosi címet tudományos munkássága alapján kapta Kapp tábornoktól.

A továbbiak folyamán Kenyeres-Kaufmann tagadta, hogy csalást követett volna el.

Több tanu kihallgatása után a tárgyalás folytatását január 20-ra tűzték ki.

KÖZGAZDASÁG

Kimutatást készítenek az Iparkamarák az idegen kereskedelmi és iparvállalatokról

A behozatali engedélyek kiosztásánál előnyben részesülnek a kimondottan román cégek

Bucurestiből jelentik: A most kezdődő külkereskedelmi évnegyedre esedékes behozatali engedélyek kiadásának munkálatai megkezdődtek. Külkereskedelmi mérlegünk kedvező alakulása lehetővé teszi, hogy az importőrök részére a jogosított mennyiségre teljes egészében behozatali engedélyt adjanak ki. A behozatali engedélyek kiosztásánál ismét megnyilvánul majd a kormányának az a — már többször érvényesített — irányelve, hogy a román vállalkozásokat a lehető legnagyobb mértékben támogatni óhajtja. Miután az idegen alkalmazottak elhelyezkedésének ügyét és az idegen vállalatok megadóztatásának kérdését a kormány elintézte, most — a bucaresti „Argus” című lap értesítése szerint — sor kerül a behozatali engedélyekkel kapcsolatos intézkedésekre is. A lap úgy tudja, hogy az ország jelentősebb kereskedelmi és iparkamaráihoz megkeresés érkezett, hogy készítsenek a körzetükhöz tartozó idegen kereskedelmi és

iparvállalatokról kimutatást. Nyilvánvaló — állapítja meg az Argus, hogy azokról a cégekről van szó, amelyek működési engedéllyel rendelkeznek és amelyek rendszeresen importálnak árut. Ez a kimutatás a negyedévi behozatali engedélyek elosztásánál szolgál majd adatként. Az ipar és kereskedelmi minisztérium meg akarja szüntetni, vagy csökkenteni óhajtja az idegen cégek kvótáját azzal, hogy az így adódó mennyiséget román cégek között osztja fel.

A kimutatások elkészítésénél kétségtelenül nehézséget jelent majd, hogy a részvénytársaságoknál és általában a társas cégeknél nehezen állapítható meg, vajjon idegen kézben vannak-e, mert hiszen ezek a cégek igen gyakran román vezetőséggel és román részvényesek bevonásával dolgoznak. Pop Valér miniszter személyes kérelemmel fordult egyes kamarák vezetőihez, hogy a kért kimutatásukat minél előbb készítsék el.

Áremelkedést eredményezett lakivitelünknel a nemzetközi piac kedvező helyzete

Bucurestiből jelentik: A Faiparosok Szövetsége legutóbb tartott ülésén foglalkozott a faexport kérdésével. A Szövetség N. Costinescu elnök javaslatára úgy döntött, hogy az 1937. évi faexportkampányban lehetőség szerint alkalmazkodik a Románia részére a stockholmi konferencián megállapított faexportkontingenshez és csak ennek keretében exportál majd.

A Faexportőrök Szövetsége felülvizsgálat tárgyává tette a múlt év november 19-én Szíria, Palesztina, Egyiptom, Ciprus, Irak, Eszak-

Afrika és Dél-Franciaország részére megállapított faárakat és azokat a világpiacon helyzetnek megfelelően felemelte. Az új árak június 30-ig maradnak érvényben.

Görögországgal kapcsolatban olyan határozatot hozott az értekezlet, hogy január 20-ig Görögországba a faexportőrök nem exportálnak, eddig az időpontig pedig meg fogják állapítani az új árakat. Január 20-ig a Faiparosok Szövetsége felülvizsgálja a magyarországi faárakat is.

Nagyarányú gabonaszállítás Constantába

Timișoara. Saját tud. Már régóta nagyarányú gabonaszállítás folyik Constantába, kiviteli célcikra. Időközben a constantai raktárak teljesen megteltek gabonával, a hajók nem voltak képesek olyan arányban elszállítani az árut, amilyenben az felhalmozódott a raktárakban. Ezért a gabonaszállítványokat utközben kellett feltartani: vagy kétezer gabonáival rakott vagon különböző állomásokon vesztegelt. A vasut ezért utóbb már korlátozta a szállítványokat. A timișoarai forgalmi felügyelőség területéről naponta csak harminckét gabonával megrakott tizenöt tonnás vagon indulhat Constantába. Ez az eljárás természetesen mindenfelé torlódást okozott. Most azonban végre sikerült annyira rendezni a gabonaszállítások menetét, hogy a napi harminckét vagonos szállítvány ellenére is már a január 4-iki vagonrendeléseknek is eleget tudnak tenni.

A vetések állása

Bucurestiből jelentik: A földművelésügyi minisztériumhoz beérkezett jelentések szerint a vetésállás az ország lapályos területein nem mondható kedvezőnek. A hóesések elmaradása folytán a kikelt vetés ki van téve egy esetleges erősebb fagyhullám pusztító hatásának, azonkívül pedig az altalajban hiányzik a nedvesség, amelyre a növényzet fejlődésének szempontjából okvetlen szükség van. Ennél fogva a lapályos vidékeken sűrűn sürgősen szükség volna esőre vagy hóra. A hegyes-dombos vidékeken a vetésállás kielégítőnek mondható.

Megdrágult az élelmiszer szállítása

Timișoara. Saját tud. A termelők részéről vasuton feladott élelmiszerszállítványokért, amelyek főleg a hetipiacra irányulnak „mezőgazdasági bélyeg” lerovásával fizetik a viteldíjat. A vasut most elrendelte, hogy az eddigi huszonöt leles bélyeg február 1-től kezdődően harmincöt leibe kerüljön. Ez annyit jelent, hogy harmincöt külön aluli szállítványért huszonöt le helyett harmincöt leit kell leróni.

Fizetéseketlenség a satomarei piacon. Saját tud. Az új év első fizetéseketlenségét Roșu Zoltán főtéri fűszer- és csemegékereskedő jelentette be. Ma kényszerrelgyezségi kérelmet nyújtott be a törvényszékhez, de ebben még nem közli az aktívák és passzívák összegét, valamint azt, hogy hány százalékra akar kiegyezni. A fizetéseketlenség nagy feltűnést keltett, mert Roșu Zoltán többek között cégek ismerték.

A liszt is megdrágul Satu-Maren. Saját tud. Alighogy a pékek kivívták akarataikat és a város vezetősége feloldotta a kenyérvárat, a lisztkereskedők is hasonló kívánságokkal állottak elő Peadványt juttattak el a városhoz és a liszt maximális árának feloldását kérték.

Áremelést kérnek Aradon a pékek és a mészárosok. Arad. Saját tud. Az aradi husiparosok kérték Arad város vezetőségétől, hogy emelje fel a húsárakat, mert a jelenlegi árak mellett semmi hasznuk sincs az üzletben, sőt négy mészáros már csődbe jutott. A város vezetősége úgy határozott, hogy rövidesen próbavágást tart és addig is a sertéshús árát 1 leivel felemelte. Az aradi malmosok szintén kérték a maximális árak megváltoztatását, miután a búza ára méterárúzsánként 450 leire emelkedett. A város vezetősége bizottságot küld ki a helyzet megvizsgálására.

Apróhirdetések

Apróhirdetések díja szavankint 3 le, vastagabb betűvel 6 le. Legkisebb apróhirdetés ára 20 le. (Az állásfoglalásoknak 33 százalék kedvezmény). Cím a kiadóban 10 le.

Adás-vétel

Opuszum
férfi bunda, közép termetre, kitűnő karban, olcsón eladó. Dr. Suhayda György, Oradea, Str. Delavrancea No 18

Bucurestiben
biztos existenciájú magyar penzió napi 100 - 140 vendéggel, betegség miatt sűrűn eladó. Cím a kiadóban.

Egy jó vaskályha
olcsón eladó. Erdeklődni lehet Oradea, Str. Renasterei 8. Nilgostelep, Lantos.

Gyomorégés,
és gyomorsavtúltengés, emésztési zavarok, epéhibaj ellen biztos hatású a Magotin gyomorpor. Ára 60 le. Lerakat: Csanda gyógyszerár. Oradea.

Eladó
henteseknek egy töltő gép. Tóth, Oradea, Str. Vasile Conta 4 szám.

Alkalmazás

Magános
fiatal asszony vidékre házvezetőnek elment. Oradea, Str. Simion Bărnătiu 22.

Mindenes
jó fizetéssel, azonnal felvétetik. Oradea, Str. Matei Corvin 1. emelet

Fiatal,
jó munkás cukrász segéd, állást keres. Vidéken is. Cím a Molnár cukrászdában, Oradea, Bul. Regele Ferdinand No. 26.

Különféle

Inzestrare Consolidare
kölcsonkötvények, adóbonok adás-vétele, szelvények beváltása Agrár Takarékpénztárnál-Oradea.

PUHA ÓLMOT állandóan vesz a Szent László-nyomda r. t. Oradea, Strada Regele Carol No. 5.

Lakás

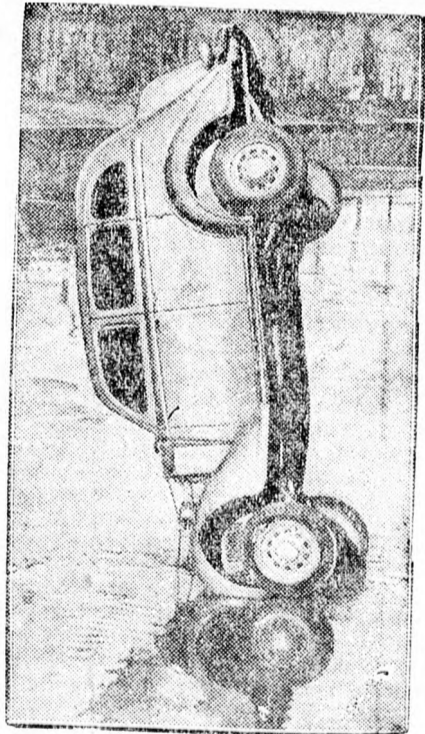
Szövűzemnek
alkalmas helyiségek kiadó. Oradea, Strada Nic. Zsiga 52.

Szuterén
helyiség kiadó, kiválóan alkalmas raktárnak vagy műhelynek Oradea, Piata Regina Maria 3. Értekezni lehet délután 2-4-ig.

3 szobás
modern lakás, áthelyezés miatt azonnal kiadó. Oradea, Strada Ottenia 15. szám.

Kiadó
szép butorozott parkettes szoba, hivataloknak vagy magános uraknak alkalmas. Oradea, Str. Stramba No 2.

Kiadó
1-2 szoba butorral vagy 2 személy részére, vagy házaspárnak, esetleg teljes ellátással fürdőszoba használat. Oradea, Bulv. Reg Ferdinand 26. szám.

Tótágast álló autó.

Különös baleset történt Amerikában. A síkos partról lecsúszott egy gépkocsi a 3 méter mélyen levő, befagyott folyóra s olyan szerencsésen esett (a sofőr lélekjelenléte egyensúlyba hozta a kocsit), hogy tótágast állva maradt és a gépkocsinak semmi baja sem történt.